

РОЗДІЛ 2. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ
НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМСУЧАСНИЙ НАУКОВИЙ ДИСКУРС З ТЕМАТИКИ ТРАНСПОРТНОЇ БЕЗПЕКИ
CONTEMPORARY SCIENTIFIC DISCOURSE ON TRANSPORT SAFETY

У статті подано результати аналізування сучасного наукового дискурсу з тематики транспортної безпеки. Інформаційною базою дослідження послужив масив наукових статей, представлений на офіційному сайті Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. Засобами моделювання доведено існування висхідної динаміки кількості наукових статей та перспективність подальших досліджень тематики транспортної безпеки. Виокремлено ключові маркери транспортної безпеки та підходи до її трактування. Розвинуто понятійний апарат дослідження транспортної безпеки маркером стійкості функціонування транспортних мереж до впливів негативних чинників ендогенного та екзогенного характеру, здатного мінімізувати втрати людського потенціалу (безпека пасажирів, працівників транспортної галузі та населення, що перебуває в межах транспортних мереж), продуктів (безпека багажу та вантажів, зокрема небезпечних і негабаритних вантажів), транспортних об'єктів та засобів (безпека стану, функціонування, експлуатації), транспортної інфраструктури (безпека стану, експлуатації, розвитку).

Ключові слова: транспорт, безпека, транспортна безпека, науковий дискурс, наукова періодика України, бібліографічний аналіз, економічна безпека транспорту.

В статті предоставлені результати аналізу сучасного наукового дискурсу по

тематике транспортной безопасности. Информационной базой исследования послужил массив научных статей, представленный на официальном сайте Национальной библиотеки Украины имени В.И. Вернадского. Средствами моделирования доказано существование восходящей динамики количества научных статей и перспективность дальнейших исследований тематики транспортной безопасности. Выделены ключевые маркеры транспортной безопасности и подходы к ее трактовке. Развит понятийный аппарат исследования транспортной безопасности маркером устойчивости функционирования транспортных сетей к воздействиям негативных факторов эндогенного и экзогенного характера, способного минимизировать потери человеческого потенциала (безопасность пассажиров, работников транспортной отрасли и населения, находящегося в пределах транспортных сетей), продуктов (безопасность багажа и грузов, в частности опасных и негабаритных грузов), транспортных объектов и средств (безопасность состояния, функционирования, эксплуатации), транспортной инфраструктуры (безопасность состояния, эксплуатации, развития).

Ключевые слова: транспорт, безопасность, транспортная безопасность, научный дискурс, научная периодика Украины, библиографический анализ, экономическая безопасность транспорта.

УДК 002:351.815

<https://doi.org/10.32843/bses.49-3>

Гальків Л.І.

д.е.н., професор кафедри менеджменту організацій Національний університет «Львівська політехніка»

Ільчук О.О.

к.е.н., доцент, професор кафедри гуманітарних наук Національна академія сухопутних військ імені Петра Сагайдачного

Halkiv Liubov

Lviv Polytechnic National University

Ilichuk Olena

Hetman Petro Sahaidachnyi National Army Academy

The article presents the results of the analysis of modern scientific researches in Ukraine on the topic of transport safety. The information base of the research was an array of scientific articles, which are presented at the electronic resources of the Central Scientific and Information Center of Ukraine – Verнадsky National Library of Ukraine. This array of scientific publications covered the period from 2008 to 2019. The simulation means proved the ascending dynamics of the number of scientific articles, which gave the title “transport safety”. It has been verified the hypothesis about the prospect of further research on transport safety. There are highlighted key terms, that are most commonly used in the definitions of transport safety (activities, security status, preventive measures, developmental status, ability), as well as the authors approaches to the interpretation of transport safety. Also, in the articles it has been developed as a marker of the stability of transport networks to the effects of negative endogenous and exogenous factors, capable of minimizing losses: human potential (safety of passengers, employees of the transport industry and the population within the transport networks); products (luggage and cargo security, including dangerous and oversized cargo); transport objects and tools (safety condition, operation, exploitation); transport infrastructure (safety, condition, operation, development). It was offer the typology of transport safety by levels of public administration: global (world); mega-level (interstate entities); macro level (states); mezzanine (region), microlevel (enterprise), nanoscale (personality). There are proposed the newest results of the research the economic safety of transport in Ukrainian Scientifics papers and works, which can be help by the further research. The conclusion of the article substantiates that the development of a transport safety research platform should take place at an interdisciplinary junction. Moreover, it should cover the fields of security theory, practical security, global and national security, economics and organization of transport, transport management and logistics. Multidisciplinary scientific research will expand the canvas of an existential understanding of transport safety.

Key words: transport, safety, transport safety, scientific discourse, scientific periodicals of Ukraine, bibliographic analysis, economic security of transport.

Постановка проблеми. У стратегічному вимірі транспорт позиціонується як базова галузь економіки, ефективно функціонування якої забезпечує обороноздатність, захист економічних інтересів, підвищення рівня життя населення України [1]. Отже, в поле загальнонаціональних інтересів потрапляють безпекові проблеми транспортної системи, активізуючи науковців до розширення спектру досліджень цієї проблематики.

Зважаючи на актуалізацію різноаспектних векторів наукового пошуку транспортної безпеки, вважаємо за доцільне звернутися до наукового дискурсу з тематики транспортної безпеки (ТБ). Оскільки статті у фахових періодичних виданнях віддзеркалюють результати напрацювань наукових шкіл, то вивчення їх ретроспективи та аналізу контенту дасть можливість не лише ознайомитися з надбаннями учених у царині ТБ і можливостями

використання напрацювань попередників, але й визначити подальші ніші для фокусування наукових розвідок.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Попри багатогранність тематики наукових розвідок безпекових засад функціонування транспортної системи України [3], надалі залишається низка питань теоретичного характеру, які потребують опрацювання. Так, А. Матвеева зазначає, що питання виявлення основних загроз та викликів ТБ, її суб'єктів, об'єктів та елементів структури «майже не піднімаються ні на законодавчому рівні, ні на рівні фундаментальної науки» [2, с. 13]. Н. Федчун, відзначаючи різноманітність джерел тлумачення окремих складових ТБ, вказує на відсутність у науці повного, чіткого їх визначення [3, с. 165]. Схожої думки дотримується С. Єсімов, акцентуючи увагу на відсутності в національному законодавстві легального визначення ТБ, необхідності постійного вдосконалення теоретичного та законодавчого її компонентів [4, с. 166].

Постановка завдання. Мета статті полягає в доведенні актуальності та узагальненні наукового дискурсу в царині транспортної безпеки. Важливими завданнями, що слід вирішити в процесі наукового пошуку, є виявлення типових підходів до трактування цього поняття, розвитку категорійного апарату. Для більш ґрунтовного дослідження дефініції «транспортна безпека» в науковій літературі слід здійснити контент-аналіз оприлюднених наукових результатів та окреслити потенційну нішу для подальших наукових розвідок певної проблематики.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Соціально-економічна значимість сфери перевезень та високий рівень небезпек у сфері транспортування дають змогу гіпотетично припустити, що вітчизняне наукове середовище, попри поліаспектність ретроспективних досліджень предметної галузі ТБ, надалі активно опрацьовує певні напрями пошукових розвідок. Для верифікації такого гіпотетичного припущення скористаємось статистичним бібліографічним аналізом масиву періодичних видань фонду електронних ресурсів центрального науково-інформаційного центру України, а саме Національної бібліотеки імені В.І. Вернадського. Його перевага як інформаційного джерела статистичної бібліографії полягає в уможливленні ознайомлення з надбанням провідних наукових шкіл країни, здійснення контент-аналізу оприлюднених наукових результатів та окреслення потенційної ніші для подальших наукових розвідок певної проблематики.

Станом на 27 грудня 2019 р. електронна база наукової періодики Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського [5] за запитом «транспортна» й «безпека», виділила 127 позицій, «безпека» й «транспорт» – 261 позицію. За роз-

ширення пошукового запиту словосполученнями, які синонімічно дотичні до тематики безпекових засад функціонування транспортної системи, кількість позицій збільшується багатократно. Таке збільшення кількості публікацій ускладнює застосування інструментарію контент-аналітики, проте свідчить про велелюдний інтерес у наукових колах до проблематики ТБ. Нагромаджений обсяг публікацій за період із 2008 р. демонструє висхідну динаміку (рис. 1). Близьке до одиниці значення коефіцієнта детермінації динамічної моделі ($R^2=0,95$) свідчать про адекватність вибору форми лінійного тренду й рівномірне зростання показника, динаміка якого моделюється (абсолютний приріст щорічно складав понад 12 позицій).

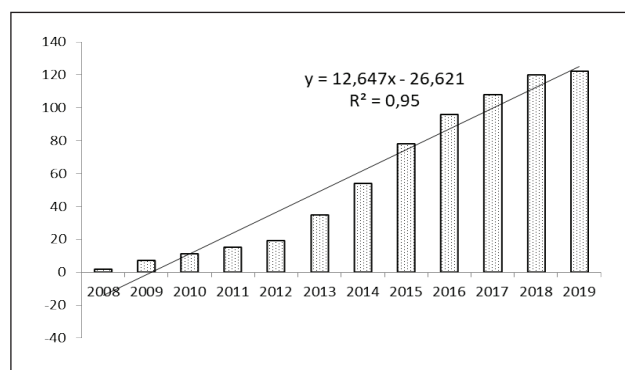

Рис. 1. Динаміка нагромадженого обсягу масиву наукових статей Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського, у титул яких вивнесена тематика ТБ, за 2008–2019 рр.

Джерело: побудовано за [5]

Внаслідок звуження масиву публікацій шляхом лімітування тематики понятійного апарату й застосування методики контент-аналізу виявлено, що багатий арсенал тлумачень категорії «безпека», її дискусійний характер закладають основу відмінності підходів до трактування ТБ. Етнолінгвістичні дослідження доводять, що укорінене в Середньовіччі розуміння безпеки як захищеності від небезпек, відобразившись у мовленні, стало «підосною для наукових досліджень, сучасних доктрин і концепцій національної безпеки» [6, с. 108]. Отже, під час трактування ТБ чи її складових, яким притаманні певні відмінності на окремих видах транспорту (табл. 1), найчастіше акцентують увагу на стані захищеності людей, вантажів, навколишнього середовища (Н. Федчун), життєво важливих особистісних і суспільних інтересів (І. Аверічев, І. Хорошилова, В. Ковальов, О. Сапронов). Також роблять акцент на превентивних заходах щодо запобігання аварійним ситуаціям (В. Бесчастний, А. Собакарь), готовності їх ліквідувати (Н. Федчун) і забезпечити сталий розвиток транспортної інфраструктури (В. Ковальов), на попередженні реальних і потенційних загроз національним інтересам у сфері транспорту (О. Клепікова), єдності функці-

Ключові маркери та підходи до трактування категорій ТБ

Категорія	Маркер	Трактування	Автор (автори)
Транспортна безпека	Діяльність...	органів державної влади, спрямована на створення та забезпечення своєчасності і якості морських, річкових, повітряних, залізничних та автомобільних перевезень, транспортування речовин трубопровідним транспортом [7, с. 195].	Л. Сукмановська
	Стан захищеності ...	особистості, суспільства, держави та їх інтересів у транспортній сфері життєдіяльності від внутрішніх і зовнішніх загроз [8, с. 54].	І. Аверічев
		життєво важливих інтересів особи, економіки, держави від реальних та потенційних загроз якісному транспортному забезпеченню на внутрішніх та міжнародних ринках перевезень на основі ефективного використання її транспортного потенціалу [9, с. 13].	І. Хорошилова
		життєво важливих інтересів людини й громадянина, суспільства й держави (споживачів транспортних послуг), об'єктів транспортної інфраструктури, за якого забезпечуються її сталий розвиток, своєчасне виявлення, нейтралізація реальних та потенційних загроз національним інтересам, а також запобігання їм [10, с. 170].	В. Ковальов
		особистих та суспільних цінностей і національних інтересів у транспортній сфері від внутрішніх і зовнішніх загроз [11, с. 285].	О. Сапронов
Безпека мореплавства		транспорту, людей, вантажів, навколишнього середовища під час моревикористання від заподіяння будь-якої шкоди природного, техногенного та людського пошкодження або готовність ліквідувати аварійні наслідки, що забезпечується організаційними, технічними, юридичними та іншими засобами [3, с. 165].	Н. Федчун
Транспортна безпека	Превентивні заходи ...	полягають у запобіганні аваріям та інцидентам на транспорті. З огляду на пріоритетність прав і свобод людини здійснюються шляхом створення системи раціональної превентивної безпеки задля максимально можливого, економічно обґрунтованого зменшення ймовірності виникнення транспортних аварій та мінімізації їх наслідків [12, с. 2].	В. Бесчастний, А. Собакаръ
		правового, організаційного, соціального, економічного та науково-технічного характеру, спрямовані на захищеність життєво важливих інтересів людини й громадянина, суб'єктів господарювання, суспільства й держави, а також забезпечення розвитку транспортної системи, своєчасне виявлення, нейтралізацію реальних і потенційних загроз національним інтересам у сфері транспорту, а також запобігання їм [13, с. 174]	О. Клепікова
Національна транспортна безпека	Стан розвитку ...	транспортної системи держави, за якого забезпечується баланс інтересів держави, суспільства та окремих громадян, а також захист їхніх інтересів у разі виникнення внутрішніх і зовнішніх загроз [2, с. 13].	А. Матвеева
Безпека автомобільного транспорту	Здатність...	здійснювати перевезення пасажирів і вантажів без загрози для життя й здоров'я людей з дотриманням збереження вантажів, автотранспортних засобів і навколишнього середовища [14, с. 138].	О. Степанов

онального та інституційного підходів до розгляду механізму цілеспрямованої, планомірної, безперервної діяльності органів державної влади в царині транспортування (Л. Сукмановська). Окрім того, А. Матвеева, розглядаючи ТБ макрорівня, означає її маркером стану розвитку транспортної системи, за якого збалансовуються суспільні інтереси, а О. Степанов – здатністю надавати транспортні послуги, уникаючи загроз для їх споживачів, продуцентів і середовища діяльності.

Слушною вважаємо позицію І. Аверічева [8, с. 54] в тому, що під час визначення ТБ слід виходити з біосоціального характеру безпеки суспільних утворень, єдності її двох складових (фізичної та соціальної). Втім, типологічні ознаки ТБ вимагають розширення.

О. Сапронов [11, с. 284] до складових ТБ пропонує віднести економічну, екологічну, соціальну (зокрема, політичну) та технологічну. Слід також розрізняти типи ТБ за видовими складовими транспорту та рівнями суспільного управління.

У першому випадку (за видовими складовими транспорту) вживають специфічні, зовні близькі за семантичними значеннями, формулювання типів безпеки, зокрема дорожнього руху; польотів; руху поїздів; судно- й мореплавства. Не можемо погодитися з твердженням, що у структурі ТБ слід виокремлювати залізничну безпеку, авіаційну безпеку, автодорожню безпеку, воднотранспортну безпеку [15, с. 160]. Декомпозицію безпеки транспортної галузі доцільно формувати в розрізі видів транспорту, таких як наземний (автомобільний,

залізничний, електричний міський, включаючи метрополітен), повітряний, водний (морський та річковий), промисловий, трубопровідний.

У другому випадку (за рівнями суспільного управління) пропонуємо розглядати ТБ у таких зрізах, як ТБ глобального рівня (світу); мегамакрорівня (міждержавних утворень); макрорівня (держави); мезорівня (регіону), мікрорівня (підприємства), нанорівня (особистості). При цьому безпека транспортної галузі країни не обмежується макрорівнем, оскільки діяльність цієї галузі виходить за межі національної економіки, інтегруючись у міждержавну чи світову транспортну систему. Її синтезуюча, об'єднувальна роль атрактора руху до гармонії техніки, природи й суспільства визнається домінантним внеском транспорту у цивілізаційний поступ.

На відміну від економічної безпеки транспорту, яка передусім зорієнтована на мікро-, мезо-, макро- (у формі локальних, регіональних та загальнонаціональних суб'єктів економічної діяльності), мегамакрорівні (у формі транснаціональних компаній), під час забезпечення ТБ стрижневу роль відіграє захист цінностей особи (життя, здоров'я, конституційних прав тощо), зміщуючи пріоритети у напрямі попередження втрат людського потенціалу від діяльності транспорту. Така спрямованість не суперечить суспільним інтересам, генерованим у середовищі споживачів і продуцентів транспортних послуг, власників і отримувачів транспортного продукту, інших економічних агентів транспортного комплексу. Отож, коли йдеться про дефініцію ТБ, то слід виходити зі стійкості функціонування транспортних мереж до впливів негативних чинників, здатної мінімізувати викликані ними втрати людського потенціалу (безпека пасажирів, працівників транспортної галузі та населення, що перебуває в межах транспортних мереж); продуктів (безпека багажу та вантажів, зокрема небезпечних і негабаритних вантажів); транспортних об'єктів і засобів (безпека стану, функціонування, експлуатації); транспортної інфраструктури (безпека стану, експлуатації, розвитку).

Якщо трактувати ТБ як стан, за якого ризик зазначених вище втрат обмежений рівнем прийнятної ризику, то можна реалізувати 2 підсистеми оцінювання досягнутого рівня загроз, такі як оцінювання фактичних значень ризиків та управління ризиками й надійністю (ризик-менеджменту); контроль якості функціонування за критеріями ризику на основі принципу аудиту системи ТБ відповідно до чинної нормативно-правової бази. Проблема залишаються неозначеність законодавством України ТБ, відсутність закону про ТБ на тлі системного використання категорії «транспортна безпека» у нормативно-правових актах, які регулюють діяльність транспорту (у транспортних кодексах, правилах перевезення,

статутах тощо). За умов відсутності концепції та стратегії ТБ, недосконалої та суперечливості положень нормативних актів, які регулюють її окремі її питання, неприведення чинного законодавства у сфері забезпечення безпеки в транспортному комплексі у відповідність до міжнародних вимог не можна говорити про дієвий механізм забезпечення ТБ в Україні.

А. Собакарь [6], зауважуючи, що в науці та практиці синонімічно оперують поняттями безпеки (на транспорті, транспортних засобів, транспортної сфери), пояснює ТБ крізь призму її антитерористичного імперативу. На нашу думку, такий підхід віддзеркалює лише одну грань ТБ. Існує ціла низка чинників, які можуть активувати загрози для транспортної системи й суспільства. Наприклад, стан транспортної системи та якість її людського капіталу часто стають причинами аварійних ситуацій.

Під забезпеченням транспортної безпеки слід розуміти соціальний процес діяльності відповідних суб'єктів суспільних відносин із запобігання аваріям та інцидентам на транспорті [12, с. 2]. Очевидно, що коли йдеться про вплив системи ТБ на суспільство, то не слід обмежуватися лише галуззю транспорту, оскільки останній може спричинити аварії та катастрофи, які поширяться поза його межі, набувши значних масштабів.

Національна ТБ, спрямовуючись на захист суспільних та особистих інтересів від реальних та потенційних загроз якісному забезпеченню на внутрішніх і міжнародних ринках перевезень, уможливує розвиток суміжних з транспортом видів економічної діяльності на основі ефективного використання транзитного потенціалу держави. І. Хорошилова [9] виділяє такі базові аспекти ТБ, як економічний (ступінь конкурентоспроможності транспорту, рівень забезпечення потреб у транспортних послугах та реалізації транзитного потенціалу); соціальний (задоволеність попиту на транспортні послуги, якість людського ресурсу підприємств чи територіальних утворень, де транспорт є системоутворюючим елементом); технологічний (рівень аварійності); екологічний (рівень техногенного впливу транспорту на навколишнє середовище). Отже, ТБ (похідна національної безпеки [10, с. 169]) може розглядатися також як складова частина економічної, соціальної, технологічної, екологічної видів безпеки.

Низка новітніх наукових досліджень стосується економічної безпеки транспорту (ЕБТ), котра визначається його конкурентоздатністю на ринках міжнародних перевезень та спроможністю ефективно реалізовувати транзитний потенціал. До основних індикаторів ЕБТ відносять характеристики придатності основних фондів, інвестиційного потенціалу, забезпеченості вітчизняними ресурсами тощо. Йдеться не тільки про окремі державні й недержавні об'єкти транспорту, але й про наці-

ональний (зокрема, регіональний) транспортний комплекс та міждержавні транспортні системи як елементи економічної безпеки.

Загрози ЕБТ поділяються на внутрішні (виток виникнення є окремий об'єкт транспорту/транспортної системи) та зовнішні (виток виникнення перебуває поза об'єктом транспорту/транспортної системи). Зауважимо, що кожна загроза залежно від рівня ієрархії предмета дослідження може розглядатися і як ендегенна, і як екзогенна. Внутрішня загроза ЕБТ не корелює з роллю, місцем, значенням об'єкта в транспортній діяльності, спрямованістю джерел зовнішніх ризиків. Зовнішня загроза ЕБТ корелює з діяльністю (політичною, економічною, військовою, розвідувальною тощо) нерезидентів, яка націлена проти інтересів держави в транспортній сфері, діяльністю міжнародних терористичних організацій, інших угруповань та окремих суб'єктів, «що спеціалізуються на промисловому шпигунстві, осіб, що мають протиправні й інші деструктивні наміри щодо нормально функціонуючих об'єктів транспорту, організовану злочинність тощо» [16, с. 44]. Виходячи з вищезазначеного, чинники ТБ також можемо розглядати в ендегенному та екзогенному зрізах. Кожен з цих чинників проявляється в організаційно-управлінському (preparedness), техніко-технологічному (safety), антитерористичному (security) вимірах.

Аналізування змістовного наповнення масиву наукових публікацій з тематики ТБ виявило, що розвиток понятійного апарату й надалі залишається актуальною проблемою. Слід на законодавчому рівні закріпити визначення ТБ, у рамках наукових шкіл опрацювати її складові частини. А. Собакарь [6, с. 112] настоює на закріпленні в Законі України «Про основи національної безпеки» різновидів загроз ТБ техногенного, природного й соціального характерів; розробленні методології та методичного інструментарію оцінювання результативності систем забезпечення ТБ; проведенні науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт проблем забезпечення ТБ; визначенні механізмів ресурсного забезпечення ТБ.

Висновки з проведеного дослідження. Результати здійсненого аналізу є підставою верифікації гіпотетичного припущення щодо високого ступеня зацікавленості тематикою ТБ у середовищі вітчизняних дослідників і перманентності інтересу до зазначеної тематики.

Науковий дискурс у царині ТБ має фрагментарний характер, торкаючись окремих питань безпеки транспортної системи, видів транспорту чи видів безпеки. Аналізування змістовного наповнення масиву оприлюднених результатів наукового пошуку у формі статей у періодичних виданнях України дало змогу виділити ключові маркери трактування ТБ та підходи до нього шляхом розвитку понятійного апарату маркером стійкості

функціонування транспортних мереж до впливів негативних чинників ендегенного й екзогенного характеру, здатного мінімізувати втрати людського потенціалу (безпека пасажирів, працівників транспортної галузі та населення, що перебуває в межах транспортних мереж), продуктів (безпека багажу та вантажів, зокрема небезпечних і небаритних вантажів), транспортних об'єктів та засобів (безпека стану, функціонування, експлуатації), транспортної інфраструктури (безпека стану, експлуатації, розвитку).

Розбудова дослідницької платформи ТБ має відбуватися на міждисциплінарному стику, охоплюючи царини теорії безпеки, практичної безпекології, глобальної та національної безпеки, економіки та організації діяльності транспорту, транспортного менеджменту й логістики тощо. Полідисциплінарні наукові дослідження розширять канву екзистенційного розуміння транспортної безпеки.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Про схвалення Транспортної стратегії України на період до 2030 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 30 травня 2018 р. № 430 р. / Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2174-2010-%D1%80> (дата звернення: 27.12.2019).
2. Матвєєва А. Національна транспортна безпека: правова природа та ознаки. *Право та інновації*. 2016. № 4. С. 9–15. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apir_2016_4_3 (дата звернення: 27.12.2019).
3. Федчун Н. Щодо проблем визначення поняття «безпека мореплавства» в галузі захисту транспортної діяльності. *Актуальні проблеми держави і права*. 2011. Вип. 58. С. 162–166. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdr_2011_58_25 (дата звернення: 27.12.2019).
4. Єсімов С. Шляхи вдосконалення діяльності національної поліції щодо забезпечення транспортної безпеки. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія: Юридична*. 2018. Вип. 3. С. 158–168.
5. Наукова періодика України. Електронні ресурси НБУВ / Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/e-resources> (дата звернення: 27.12.2019).
6. Собакарь А. Сучасна парадигма транспортної безпеки: адміністративно-правовий аспект. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2016. № 3. С. 105–113. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdduvs_2016_3_17 (дата звернення: 27.12.2019).
7. Сукмановська Л. Протидія проявам тероризму на транспорті у контексті транспортної безпеки. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія: Юридична*. 2015. Вип. 3. С. 194–203.
8. Аверічев І. Транспортна безпека як особливий вид економічної безпеки. *Водний транспорт*. 2013. Вип. 2. С. 53–57.

9. Хорошилова І. Напрями забезпечення економічної безпеки транспортної системи. *Вісник Національного технічного університету «ХПІ»*. 2014. № 32. С. 13–18. URL: epository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/9436/1/vestnik_HPI_2014_32_Khoroshylova_Napriamy.pdf (дата звернення: 27.12.2019).

10. Ковальов В. Розвиток терміну «національна безпека» та становлення категорії «транспортна безпека». *Наукові розвідки з державного та муніципального управління*. 2013. Вип. 1. С. 161–172. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nrzd_2013_1_15 (дата звернення: 27.12.2019).

11. Сапронов О. До питання визначення транспортної безпеки. *Університетські наукові записки*. 2008. № 1. С. 280–285. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2008_1_44 (дата звернення: 27.12.2019).

12. Бесчастний В. Державна політика транспортної безпеки України: актуальні питання реалізації. *Віче*. 2010. № 4. С. 2–5. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/viche_2013_12_2 (дата звернення: 30.12.2019).

13. Клепікова О. Інституційно-правовий характер транспортної безпеки. *Вісник господарського судочинства*. 2016. № 1. С. 168–176. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vgs_2016_1_22 (дата звернення: 27.12.2019).

14. Степанов О. Безпека автомобільного транспорту в транспортній галузі. *Вісник Харківського національного автомобільно-дорожнього університету*. 2015. Вип. 70. С. 137–141. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vhad_2015_70_23 (дата звернення: 27.12.2019).

15. Коба В., Аверічев І. Місце водотранспортної безпеки в системі загальної транспортної безпеки України. *Збірник наукових праць Державного економіко-технологічного університету транспорту. Серія: Економіка і управління*. 2013. Вип. 25. С. 158–161. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpdetut_eiu_2013_25_23 (дата звернення: 27.12.2019).

16. Вовк О., Бричок О. Теоретичне забезпечення формування системи економічної безпеки на транспортних підприємствах. *Проблеми підвищення ефективності інфраструктури*. 2014. Вип. 38. С. 40–46. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/prpi_2014_38_9 (дата звернення: 27.12.2019).

REFERENCES:

1. Pro skhvalennya Transportnoyi stratehiyi Ukrainy na period do 2030 roku Rozporyadzhennya Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 30 travnia 2018 r. № 430 r. [On Approval of the Transport Strategy of Ukraine for the Period until 2020]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2174-2010-%D1%80> (accessed 27 December 2019).

2. Matvyeyeva A. (2016). Natsional'na transportna bezpeka: pravova pryroda ta oznaky [National Transport Security: Legal Nature and Signs]. *Pravo ta innovatsiyi*. No. 4, pp. 9–15. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apir_2016_4_3 (accessed 27 December 2019).

3. Fedchun N. (2011). Shchodo problem vyznachen-nya ponyattya "bezpeka moreplavstva" v haluzi zakhystu transportnoyi diyal'nosti [On the Problems of Defining the Concept of "Safety of Navigation" in the Field

of Transport Protection] Aktual'ni problemy derzhavy i prava. [Current Problems of State and Law]. No. 58, pp. 162–166. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2011_58_25 (accessed 27 December 2019).

4. Yesimov S. (2018). Shlyakhy vdoskonalennya diyal'nosti natsional'noyi politsiyi shchodo zabezpechennya transportnoyi bezpeky [Ways to improve the activities of the national police in the field of transport security]. *Scientific Bulletin of the Lviv State University of Internal Affairs*, no. 3, pp. 158–168.

5. Naukova periodyka Ukrainy. Elektronni resursy NBUV. Natsional'na biblioteka Ukrainy imeni V.I. Vernads'koho. [Scientific Periodicals of Ukraine. NBU Electronic Resources. V.I. Vernadsky National Library of Ukraine]. Available at: <http://www.nbuv.gov.ua/e-resources> (accessed 27 December 2019).

6. Sobakar' A. (2016). Suchasna paradyhma transportnoyi bezpeky: administratyvno-pravovyy aspekt [The contemporary paradigm of transport security: the administrative-legal aspect]. *Scientific Bulletin of the Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs*, no. 3, pp. 105–113. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdduvs_2016_3_17 (accessed 27 December 2019).

7. Sukmanovs'ka L. (2015). Protydiya proyavam teroryzmu na transporti u konteksti transportnoyi bezpeky. [Counteraction to the manifestations of terrorism on transport in the context of transport safety]. *Scientific Bulletin of Lviv State University of Internal Affairs. the series is legal*, no. 3, pp. 194–203.

8. Averichev I. (2013). Transportna bezpeka yak osoblyvyvy vyd ekonomichnoyi bezpeky. [Transport security as a special kind of economic security]. *Water transport*, no. 2, pp. 53–57.

9. Khoroshylova I. (2014). Napryamy zabezpechennya ekonomichnoyi bezpeky transportnoyi systemy. [Directions for ensuring the economic security of the transport system]. *Bulletin of the National Technical University "KPI". Avg. : Technical progress and production efficiency*, no. 32, pp. 13–18. Available at: epository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/9436/1/vestnik_HPI_2014_32_Khoroshylova_Napriamy.pdf (accessed 27 December 2019).

10. Koval'ov V. (2013). Rozvytok terminu natsional'na bezpeka ta stanovlennya katehoriyi transportna bezpeka. [The development of the term national security and the formation of the category of transport safety]. *Scientific Intelligence on State and Municipal Administration*, no. 1, pp. 161–172. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nrzd_2013_1_15 (accessed 27 December 2019).

11. Saponov O. (2008). Do pytannya vyznachen-nya transportnoyi bezpeky [On the Issue of Determining Transportation Security]. *University Scientific Notes*, no. 1, pp. 280–285. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2008_1_44 (accessed 27 December 2019).

12. Beschastnyy V. (2016). Derzhavna polityka transportnoyi bezpeky Ukrainy: aktual'ni pytannya realizatsiyi [State policy of transport safety of Ukraine: topical issues of implementation]. *Viche*, no. 4, pp. 2–5. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/viche_2013_12_2 (accessed 27 December 2019).

13. Klepikova O. (2016). Instytutsiyno-pravovyy kharakter transportnoyi bezpeky [The institutional and legal nature of transport safety]. *Bulletin of economic*

proceedings, 2016, no. 1, pp. 168–176. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vgs_2016_1_22 (accessed 27 December 2019).

14. Stepanov O. (2015). Bezpeka avtomobil'noho transportu v transportniy haluzi. [The safety of road transport in the transport industry]. *Bulletin of the Kharkov National Road and Road University*, no. 70, pp. 137–141. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vhad_2015_70_23 (accessed 27 December 2019).

15. Koba V. (2013). Mistse vodnotransportnoyi bezpeky v systemi zahal'noyi transportnoyi bezpeky Ukrainy [The Place of Water Transport Security in the System of General Transport Security of Ukraine]. *Col-*

lection of scientific papers of the State Economic and Technological University of Transport. Avg.: Economics and Management, no. 25, pp. 158–161. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpdetut_eiu_2013_25_23 (accessed 27 December 2019).

16. Vovk O. (2014). Teoretychne zabezpechenya formuvannya systemy ekonomichnoyi bezpeky na transportnykh pidpryyemstvakh. [Theoretical support for the formation of the economic security system at transport enterprises]. *Problems of increasing the efficiency of infrastructure*, no. 38, pp. 40–46. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppei_2014_38_9 (accessed 27 December 2019).